

УДК: 378.22+371.26+37.015

Олена Альбертівна Кудрявцева,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної педагогіки,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті проаналізовані погляди вчених з проблеми використання рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень майбутніх фахівців; розглянута трактовка вченими понять «модульно-рейтингова система навчання», «оцінювання», «рейтингова система оцінювання», «методи оцінювання». Обґрунтована доцільність використання тестування (під час поточного контролю знань) і модульних контрольних робіт із завданнями різного рівня складності (під час періодичного контролю знань) як ефективних методів оцінювання навчальних досягнень майбутніх викладачів педагогічних дисциплін; надані практичні рекомендації з їх складання та застосування.

Ключові слова: рейтингова система оцінювання, майбутні викладачі педагогічних дисциплін, тестування, модульні контрольні роботи, ефективність методів.

Підготовка педагогічних кадрів – важлива умова модернізації освіти. Перехід на ступеневу систему вищої освіти передбачає, що саме магістратура стане масовою формою підготовки майбутніх викладачів. Магістри – це такі фахівці, які є необхідним потенціалом вищої освіти та основою інноваційного розвитку суспільства загалом.

Реформа української вищої освіти, впровадження у діяльність вітчизняних вищих навчальних закладів положень нового Закону України «Про вищу освіту», значно розширює університетську автономію, дозволяє викладачам самостійно визначати зміст, форми і методи навчального процесу, зокрема – форми і методи проведення педагогічного контролю результатів навчальної діяльності, для підготовки магістрів як фахівців, які у майбутньому поновлять викладацький корпус вищих навчальних закладів. Адже обґрунтована, ефективна система оцінювання навчальних досягнень може не тільки об'єктивно фіксувати результати навчання майбутніх магістрів, а й зацікавлювати, мотивувати їх до систематичного навчання, підвищувати якість професійних знань.

Отже, актуальність обраної для дослідження проблеми не викликає сумніву. Однак, з огляду на її багатоаспектний характер, у пропонованій статті розглянемо лише фрагмент результатів досліджень, а саме:

- ефективність проведення тестування та модульних контрольних робіт у системі оцінювання навчальних досягнень майбутніх викладачів педагогічних дисциплін.

Різні аспекти досліджуваної проблеми вивчали сучасні вітчизняні і зарубіжні вчені:

- теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх магістрів різних спеціальностей до викладацької діяльності (Є. Б. Безсмолий, С. С. Вітвицька, О. В. Єременко, Л. В. Кліх, О. М. Ковальчук, Л. В. Козак, О. А. Маковська, І. Р. Махновська, Н. І. Мачинська, С. Г. Погоріла, В. С. Рейдало, С. М. Яшук та ін.);
- нові підходи до оцінювання навчальних

досягнень майбутніх фахівців (С. К. Абільдіна, А. М. Бейсенбаєва, О. В. Барішнікова, В. П. Головенкін, Т. А. Даутова, Н. І. Дяченко, О. В. Зазимко, І. М. Зварич, О. П. Іванцова, Є. В. Ігоніна, Н. В. Касярум, О. П. Касярум, Л. В. Кліх, В. П. Лисенко, І. М. Мельничук, С. А. Одінцова, В. Л. Ортинський, Н. О. Поліщук, П. І. Сікорський, Л. С. Смолінчук, О. А. Чаркіна, Г. П. Шадейко, І. А. Ширшова та ін.).

В останні роки приділяється значна увага проблемі підготовки магістрів, у тому числі – оцінюванню навчальних досягнень студентів різних спеціальностей. Однак ще недостатньо досліджено питання оцінювання навчальних досягнень майбутніх магістрів спеціальності «Дошкільна освіта». З огляду на це, виникає потреба розробки сучасних ефективних методів оцінювання навчальних досягнень майбутніх викладачів педагогічних дисциплін у процесі їхньої професійної підготовки в умовах магістратури.

Мета статті – розкрити теоретичні питання особливостей рейтингового оцінювання навчальних досягнень майбутніх фахівців у сучасному ВНЗ та обґрунтувати доцільність використання тестування та модульних контрольних робіт як ефективних методів оцінювання навчальних досягнень майбутніх викладачів педагогічних дисциплін, надати деякі практичні рекомендації з їх складання та застосування.

У ХХІ столітті модульно-рейтингова система навчання є ефективним, цілісним, системним підходом до організації навчального процесу у вищій школі. Модульно-рейтингова система навчання – така навчальна технологія, яка дозволяє організувати повне засвоєння знань із визначених предметів за модульним принципом, з наступним рейтинговим підсумовуванням результатів за семестр, рік і весь період навчання. О. П. Іванцова доводить, що саме така система навчання є найбільш яскравою демонстрацією сукупності змістово-організаційної та контрольної-оцінної

складників професійної підготовки на шляху набуття фахової готовності, що дозволяє враховувати індивідуально-особистісні здібності кожного студента, максимально реалізовувати та розвивати його творчі потенції шляхом підвищення рівня сформованості мотиваційної сфери [5, с. 9].

С. С. Вітвицька зазначає, що підготовка майбутнього викладача в класичному і педагогічному університетах не може бути ефективною без упровадження особистісно-орієнтованих технологій. Автором розроблена особистісно-зорієнтована технологія педагогічної підготовки магістрів на принципах евристичної педагогіки та модульно-рейтингового навчання. Робота за модульно-рейтинговою системою організації навчального процесу магістрів дозволяє викладачам систематично використовувати різні форми і методи контролю (в тому числі комп'ютерні методи контролю), що активізує навчально-пізнавальну діяльність студентів магістратури. Рейтинговий контроль, система залікових кредитів дає можливість магістрантам вибирати певну кількість диференційованих завдань відповідно до їхніх індивідуальних можливостей і рівня педагогічної підготовки [1, с. 27].

І. А. Шишова зазначає, що оцінювання – це один із процесів пізнання, результат якого виражається у формі оцінювання значення об'єктів і процесів дійсності. Оцінювання навчальних досягнень розглядається автором як системоутворювальний компонент управління якістю навчання, що полягає у встановленні ступеня відповідності норм якості між метою і результатом навчання [13, с. 206].

Найбільш вдалим вважаємо визначення поняття «оцінювання» І. М. Зварич: педагогічне оцінювання навчальних досягнень студентів передбачає наявність сформованих умінь викладача визначати якісний рівень набутих знань відповідно до встановлених стандартів, а також обґрунтувати виставлені оцінки і стимулювати студентів до адекватного самооцінювання результатів їхньої навчальної діяльності [4, с. 8].

Підтримуємо думку О. П. Іванцової, що поєднання модульного навчання з рейтинговим оцінюванням навчальних досягнень студентів забезпечує підвищення ефективності навчального процесу у ВНЗ [5].

У розробленій О. В. Єременко педагогічній моделі підготовки магістрів музичного мистецтва важливе значення має моніторинг їхніх навчальних досягнень. Автором встановлено, що результати засвоєння знань в умовах модульного навчання більш яскраво виявляються за рейтинговою системою оцінювання у формі поточного, рубіжного та підсумкового контролю знань. У дослідженні доведено, що контроль і оцінювання досягнень майбутніх магістрів має визначатися певною специфікою, яка полягає у деталізації та індивідуалізації перевірки та забезпеченні її мобільності. Поряд із традиційними формами контролю (академічні концерти, іспити, заліки) потрібно впроваджувати мистецькі колоквиуми,

художні міні-звіти, контроль та обговорення поточних результатів дослідницької роботи (звіти-аналізи), порівняння досягнень педагогічної практики (міні-дискусії) тощо. Деталізований мобільний підхід до оцінювання стимулює систематичність самостійної роботи магістрантів, сприяє створенню здорової конкуренції між ними у навчанні. Заслугове уваги думка автора щодо залучення магістрантів до обговорення критеріїв оцінювання [3, с. 25].

Концептуальна модель підготовки майбутніх магістрів спеціальності «Соціальна педагогіка», обґрунтована О. А. Маковською, складається з таких блоків: цільового, змістово-операційного, результативного. Цільовий блок містить мету (підготовка майбутніх магістрів до викладацької діяльності) та завдання, одним з важливих з них є здійснення моніторингу підготовки майбутніх фахівців до викладацької діяльності [8, с. 9].

За визначенням В. П. Головенкіна, «рейтингова система оцінювання» - це така система, в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність студента з певного кредитного модуля. Рейтингові бали – кількісна оцінка в балах результатів певної навчальної діяльності студента з урахуванням її значущості та якості. Рейтингова оцінка з кредитного модуля – кількісна оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння студентом певного кредитного модуля з урахуванням якості навчальної діяльності протягом семестру [10, с. 4].

Основними функціями контролю і оцінювання навчальних досягнень студентів І. М. Мельничук вважає освітню, діагностичну, диференціювальну, функцію вимірювання та оцінювання, стимулювальну, виховну, розвивальну, прогностичну, методичну, управлінську, коригувальну, констатувальну, соціалізуючу [9, с. 109].

Для моделювання різних контрольних-оцінювальних систем П. І. Сікорський визначає такі їх основні елементи: навчальні параметри, структура знанневих компонентів навчального предмета, критерії оцінювання, шкала оцінок, інтервальна шкала переходу до оцінки, форми локального контролю, форми підсумкового контролю [12, с. 45]. Слушним є підхід ученого щодо обґрунтування основних дидактичних принципів, з опорою на які можна моделювати ефективні контрольні-оцінювальні системи: принцип природовідповідності контролю та оцінювання, що передбачає моделювання такої контрольної-оцінювальної системи, яку суб'єкти учіння здатні сприйняти; принцип науковості під час оцінювання, який передбачає випереджувальну експериментальну перевірку цілісно сформованої контрольної-оцінювальної системи і відповідне її обґрунтування; принцип доступності передбачає зрозумілість, простоту і надійність оцінювальної системи; принцип демократичності, повне ознайомлення студентів з усіма елементами оцінювальної системи; принцип наступності,

поступовий перехід від найпростіших контрольних оцінювальних систем до все складніших [12].

До оцінювання навчальних досягнень студентів В. Л. Ортинський висуває такі вимоги: об'єктивність, достатня кількість відомостей для оцінки, тематична спрямованість, умотивованість оцінок, єдність вимог з боку тих, хто контролює, оптимальність, усебічність, дієвість [11, с. 281].

У рейтинговій системі оцінювання важливе місце належить методам оцінювання навчальних досягнень студентів. За С. У. Гончаренком, «методи оцінювання» навчальних досягнень – це способи виявлення ефективності реалізації основних завдань навчання (засвоєння знань, умінь і навичок; оволодіння способами творчої діяльності; формування світоглядних і морально-естетичних ідей та цінностей [2, с. 206]. Найбільш вдалим вважаємо визначення цього поняття В. Л. Ортинським: «методи оцінювання» – сукупність прийомів і способів педагогічної діагностики ефективності навчально-пізнавальної діяльності студентів забезпечувати повну і змістову інформацію про перебіг дидактичного процесу в навчальних закладах та про його дієвість і результативність [11, с. 278].

І. М. Мельничук вважає, що поряд із традиційними методами оцінювання навчальних досягнень студентів (усний контроль, письмовий контроль, програмований, комбінований контроль, метод практичної перевірки тощо), потрібно використовувати такі інноваційні форми і методи оцінювання, як ділові ігри, круглі столи, прес-конференції, дискусії, обговорення-виступи, семінари-консультації, повідомлення-огляди, олімпіади-турніри, відгуки-рецензії, звіти-доповіді тощо процесу в навчальних закладах та про його дієвість і результативність [9, с. 103].

Представляє інтерес позиція І. А. Ширшової щодо застосування аутентичного оцінювання навчальних досягнень студентів-магістрів, яке зорієнтоване на практичні результати діяльності студентів, враховує і стимулює їхню ініціативу, намагання до самоудосконалення і особистісного зростання на основі самооцінки свого просування до планує мого результату освітньої діяльності, забезпечує можливість бачити ці результати і отримувати визнання своїх досягнень [13, с. 208]. Автор розкриває сутність, зміст і критерії оцінювання таких інноваційних методів аутентичного оцінювання навчальних досягнень магістрів, як написання есе, презентація з використанням аудіовізуальних засобів, рецензування наукової статті, створення портфоліо.

Однак із сучасних методів оцінювання навчальних досягнень майбутніх фахівців найбільша перевага все ж віддається вченими різним видам тестування.

Так, Н. В. Касярум, О. П. Касярум вважають тестовий метод найкращим інструментом для педагогічної діагностики навчальних досягнень студентів. У системі діагностики розрізняють: тести навчальних досягнень, тести здібностей, особистісні тести. У сучасній дидактиці вищої школи

найчастіше застосовують тести навчальних досягнень. Авторами запропоновано класифікацію тестових завдань за двома основними групами: тестові завдання закритої форми та тестові завдання відкритої форми. У групі тестових завдань закритої форми (простір свободи у відповідях студентів обмежений виділяють такі види, як альтернативні тестові завдання із множинним вибором, тестові завдання на відновлення відповідності частин, тестові завдання на відповідність, тестові завдання з множинними відповідями «правильно-неправильно», тестові завдання на порівняння і протиставлення, тестові завдання на визначення причинної залежності. Тестові завдання відкритого типу, тобто завдання, в яких студент у відповіді має певну свободу, використовуються для виявлення знань студентами термінів, визначень понять. Позитивною характеристикою тестового методу вчені вважають об'єктивність вимірювання якості знань [6, с. 115-116].

Так, О. В. Зазимко, Л. В. Кліх, В. П. Лисенко пропонують використовувати тестування як ефективний метод оцінювання під час усіх видів педагогічного контролю: вхідного, поточного, проміжного, підсумкового і відтермінованого. Вчені зазначають, що дидактичні можливості тестового контролю реалізуються лише за умови дотримання певних вимог до змісту окремих тестових завдань, найактуальнішими з яких є такі типи: з вибором правильної відповіді (одна вибірково або багато вибірково); зі встановленням відповідності між твердженням з категорії 1 та твердженням з категорії А (один до одного або один до багатьох); зі встановленням послідовності об'єктів, процесів тощо; відкритого типу з короткою відповіддю. Розробка якісних тестових завдань містить такі етапи: підготовка базового набору тестових завдань, їх апробація, формування тестів із базового набору [7, с. 71]. Підтримуємо думку дослідників стосовно того, що якість тестових завдань залежить від того, наскільки вони відповідають вимогам валідності, надійності і простоти.

Відводячи значуще місце тестуванню у системі оцінювання навчальних досягнень магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» (під час поточного контролю знань), пропонуємо також використовувати і такий сучасний метод педагогічного контролю, як модульні контрольні роботи із завданнями чотирьох рівнів складності (під час періодичного контролю). Обґрунтуємо доцільність використання цих сучасних методів контролю у системі оцінювання навчальних досягнень майбутніх викладачів педагогічних дисциплін при вивченні ними навчальної дисципліни «Розвиток професійного мислення викладача ВНЗ». Ця навчальна дисципліна викладається магістрам денної форми навчання факультету дошкільної педагогіки та психології на II курсі на протязі 3-го семестру навчального року.

Метою викладання навчальної дисципліни «Розвиток професійного мислення викладача ВНЗ» є надання майбутнім викладачам у галузі педагогіки і психології дошкільної освіти основ теоретичних

знань і практичних навичок із використання педагогічних технологій навчання у розвитку професійного педагогічного мислення в процесі професійної підготовки у ВНЗ. На вивчення цієї навчальної дисципліни робочою навчальною програмою передбачено такий розподіл часу на види навчальних занять: аудиторних годин – 32 години (обсяг лекцій – 16 годин, практичних занять – 16 годин). На самостійну роботу магістрантів відводиться 88 годин. Видом підсумкового контролю є іспит.

З метою оцінювання якості педагогічних знань магістрантів спеціальності «Дошкільна освіта» з навчальної дисципліни «Розвиток професійного мислення викладача ВНЗ» було розроблено тести з різними видами тестових завдань (які вважаємо доцільним проводити на поточному контролі знань) і модульні контрольні роботи (які вважаємо доцільним проводити під час періодичного контролю знань). Поточний контроль знань здійснюється викладачем регулярно в ході повсякденної навчальної діяльності під час практичних занять з метою оперативного отримання об'єктивних даних про рівень знань студентів із певної теми, успішності засвоєння ними навчального матеріалу, якості навчальної роботи на занятті. Було розроблено 5 контрольних тестів, які виконувалися магістрантами під час проведення п'яти практичних занять. Кожний тест містив п'ять різних видів тестових завдань: з вибором правильної відповіді (одновибіркові); з вибором правильних відповідей (багатовибіркові); зі встановленням відповідності між твердженнями з категорії, позначеної цифрами та твердженнями з категорії, позначеної буквами (один до одного); зі встановленням послідовності об'єктів; відкритого типу з короткою відповіддю.

Наведемо приклад одного з таких тестів, проведеного на практичному занятті теми «Загальна характеристика професійного педагогічного мислення»:

Оберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді із запропонованих:

1. Вид професійного мислення, який дозволяє суб'єкту пізнавати сутність педагогічної ситуації і організувати свої педагогічні дії за її цілеспрямованим перетворенням – це ...

- А) Критичне мислення
- Б) Професійне мислення
- В) Творче мислення
- Г) Педагогічне мислення

Оберіть правильні, на Вашу думку, варіанти відповідей із запропонованих:

2. Функціями професійного педагогічного мислення є:

- А) Компенсуюча
- Б) Світоглядна
- В) Діагностувальна
- Г) Оцінювальна

До кожної з чотирьох строк інформації, позначеної цифрами, оберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою (встановіть відповідність між поняттями:

3. Встановіть відповідність між назвою певного компонента структури професійного педагогічного мислення (запропонованої Л. А. Халіловою) та його характеристикою:

- 1) Особистісний
 - а) Включає базовий рівень і якість професійних знань, ступінь інформованості у відповідній професійній галузі.

- 2) Когнітивний
 - б) Відображує здатність продукувати незвичайні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення і поведінки.

- 3) Діяльнісний
 - в) Відображує особливості евристичного оперування системою специфічних способів пошукової діяльності в процесі рішення професійної задачі, яка виникла передпедагогом.

- 4) Креативний
 - г) Відображує індивідуальні характеристики, які впливають на характер мислення педагога, залежать від особливостей особистості, характеру, життєвого досвіду.

Визначить правильну, на Вашу думку, послідовність відповідей:

4. Визначить послідовність компонентів структури професійного педагогічного мислення, запропонованої М. М. Кашаповим (залежно від функціональності кожного з них):

- А) Рефлексивний
- Б) Операційний
- В) Змістовий
- Г) Мотиваційно-цільовий

Заповніть пропуски в тексті, вписуючи правильні, на Вашу думку, слова:

5. Професійне педагогічне мислення реалізується на таких рівнях: _____ та _____.

Час проведення тестування – 15 хвилин.

Правильна відповідь на будь-яке тестове завдання оцінюється як 1 бал. При правильних відповідях на всі п'ять тестових завдань магістрант може максимально отримати 5 балів. Максимальна сума балів за 5 виконаних тестів становить 25 балів.

Під час періодичного контролю пропонуємо проводити модульні контрольні роботи із завданнями різного рівня складності. Періодичний контроль проводиться на певному рубежі і полягає у визначенні рівня навчальних досягнень наприкінці вивчення певного змістового модуля, здійснюється в процесі планових практичних занять. Метою періодичного контролю є отримання об'єктивних результатів навчальних досягнень магістрантів за конкретно встановлений відрізок часу навчального процесу.

Для перевірки успішності навчальних досягнень майбутніх викладачів педагогічних дисциплін з навчальної дисципліни «Розвиток професійного мислення викладача ВНЗ» було розроблено 7 варіантів модульних контрольних робіт, що охоплюють всі теми двох змістових модулів навчальної дисципліни: «Загальні основи розвитку професійного педагогічного мислення викладача ВНЗ», «Педагогічні технології навчання у розвитку

професійного педагогічного мислення». Кожний варіант контрольної роботи містив 4 завдання на різні рівні засвоєння змісту модуля:

перше завдання (1-ий рівень) – тестовий контроль (із запропонованих відповідей треба обрати правильну);

друге завдання (2-ий рівень) – характеристика основних понять навчальної дисципліни, обґрунтування їх змісту;

третє завдання (3-ий рівень) – вміння аналізувати, порівнювати, аргументувати різні позиції, погляди, підходи;

четверте завдання (4-ий рівень) – вміння творчо використовувати знання у типових ситуаціях.

Наведемо приклад одного з варіантів модульного зрізу № 2:

Варіант №7.

1. Назвати вид організації колективної мислєдїяльностї студентів, за якою студентська група об'єднується у 5-6 робочих груп і групу експертів із сильних студентів. Робочі групи виконують завдання, а група експертів складає свій варіант розв'язання, стежить за групою і контролює час:
 - А) Бригадна
 - Б) Колективно-групова
 - В) Диференційовано-групова
 - Г) Ланкова
2. Наведіть визначення поняття «критичне мислення» і сформулюйте його основні ознаки.
3. Довести ефективність використання проектних технологій у розвитку професійного педагогічного мислення майбутнього викладача ВНЗ.
4. Розробіть конспект лекційного заняття (або семінарського, практичного) з використанням ігрових технологій навчання з метою розвитку професійного педагогічного мислення студентів.

Контрольні роботи одного з варіантів (2 модульних зрізи) виконуються магістрантом у зошиті обсягом 12 аркушів. Магістрантам надається зразок оформлення титульної сторінки. На зворотній сторінці зошита розміщується таблиця, де майбутній викладач указує номер змістового модуля, номер варіанту контрольної роботи, який виконує; після ознайомлення з виставленою оцінкою і зауваженнями викладача ставить дату і свій підпис. При перевірці варіанта контрольної роботи викладач оцінює виконання магістрантом кожного завдання у балах, якщо потрібно, пише свої зауваження, потім сумує бали за всі виконані завдання і проставляє у таблицю дату перевірки варіанту контрольної роботи, загальну оцінку (якісну і у балах) і свій підпис. На першій сторінці зошита магістрант вказує дату проведення модульної контрольної роботи.

Модульна контрольна робота проводиться в аудиторії, на плановому практичному занятті. Час її проведення – 1 година 20 хвилин (академічна пара). Структура кожного варіанта модульних контрольних робіт, дати їх проведення, критерії і рівні оцінювання, система оцінювання контрольних завдань (кожне з них оцінюється окремо), система

оцінювання модульної контрольної роботи загалом були розроблені і доведені до відома магістрантів ще до початку вивчення навчальної дисципліни.

Загальними критеріями оцінювання завдань модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни «Розвиток професійного мислення викладача ВНЗ» були: повнота знань, гнучкість, систематичність знань, визначення причиново-наслідкових залежностей, усвідомленість знань, творчий підхід. Системою оцінювання кожного контрольного завдання варіанта передбачалося, що: за правильну відповідь на перше завдання будь-якого варіанта модульної контрольної роботи магістрант отримує 1 бал; за правильну відповідь на друге завдання – може отримати 1-2 бали (в залежності від повноти відповіді); за правильну відповідь на третє завдання – може отримати 1-2-3 бали; за правильну відповідь на четверте завдання – може отримати 1-2-3-4 бали. За правильні відповіді на всі 4 завдання модульної контрольної роботи магістрант може отримати – 4-10 балів.

Була також розроблена система загального оцінювання модульної контрольної роботи за певним змістовим модулем: магістранти, які набрали загалом 10-9-8 балів – отримують оцінку «відмінно» (високий рівень оцінювання навчальних досягнень); які набрали 7-6-5 балів – «добре» (достатній рівень оцінювання навчальних досягнень); які набрали 4-3-2 бали – «задовільно» (середній рівень оцінювання навчальних досягнень); які набрали 1 бал – «незадовільно» (низький рівень оцінювання навчальних досягнень). За правильні відповіді на всі завдання двох модульних зрізів магістранти можуть набрати від 8 балів (мінімально) до 20 балів (максимально).

Вважаємо доцільним проводити під час педагогічного контролю знань майбутніх викладачів педагогічних дисциплін такі сучасні методи оцінювання як тестування (під час поточного контролю) і модульні контрольні роботи (під час періодичного контролю). Перевагами тестування є: одночасна перевірка великої кількості магістрантів, кількісні критерії оцінювання, простота, швидкість, об'єктивність оцінювання. Але ми все ж припускаємо, що деякі магістранти можуть угадувати правильну відповідь, і що цей метод оцінювання не відображує логіку мислення майбутнього викладача, його вміння аналізувати, порівнювати, доводити, формулювати свою думку, вміння творчо використовувати знання у типових ситуаціях. Все це компенсувалося при введенні модульних контрольних робіт у систему оцінювання навчальних досягнень магістрантів. Майбутніх викладачів особливо зацікавила наявність завдань різного ступеню складності, можливість вибору порядку і кількості виконання завдань, наявність творчого завдання, яке оцінювалося самою великою кількістю балів, надавало можливість виявити себе як майбутнього професіонала.

Таким чином, вважаємо, що обидва методи оцінювання доповнюють один одного і є ефективними. Перспективу подальшого вивчення цієї багатогранної проблеми вважаємо у розробці

методичних рекомендацій з використання портфоліо майбутніх викладачів педагогічних дисциплін у системі оцінювання навчальних досягнень

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вітвицька С. С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец.13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти» / С. С. Вітвицька – Житомир, 2011. – 43 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник/ С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
3. Єременко О. В. Теорія і методика підготовки магістрів музичного мистецтва в педагогічних університетах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.02. «Теорія та методика музичного навчання»/О. В. Єременко. – К., 2010. – 45 с.
4. Зварич І. М. Педагогічні засади оцінювання знань студентів у вищих навчальних закладах США: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти»/І. М. Зварич. – К., 2008. – 23 с.
5. Іванцова О. П. Застосування модульно-рейтингової системи у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей у коледжах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти»/О. П. Іванцова. – Житомир, 2011. – 21 с.
6. Касярум Н. В. Тестування як провідний метод діагностики рівня навчальних досягнень студентів/Н. В. Касярум, О. П. Касярум// Вісник Черкаського університету. – 2010. – Вип. 189. – С. 111 – 121.
7. Лисенко В. Валідні тести як метод контролю якості професійної підготовки фахівців у ВНЗ/В. Лисенко, О. Зазимко, Л. Кліх// Вища освіта України. – 2012. – № 2. – С. 68 – 74.
8. Маковська О. А. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до викладацької діяльності в умовах магістратури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти»/ О. А. Маковська. – Тернопіль, 2013. – 23 с.
9. Мельничук І. М. Оцінювання навчальних досягнень студентів в сучасних умовах підготовки майбутніх фахівців/ І. М. Мельничук//Вісник національної академії Державної прикордонної служби України. – 2009. – №2. – С. 101 – 112.
10. Методичні рекомендації щодо розробки та застосування рейтингових систем оцінювання успішності студентів з навчальних дисциплін/ Уклад. В. П. Головенкін. – Вид. 2-ге, виправл. і доповн. – К.: Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т», 2008. – 20 с.
11. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
12. Сікорський П. Принципи моделювання нових контрольно-оцінювальних систем і їх застосування у середніх і вищих навчальних закладах/ П. Сікорський// Вища освіта України. – 2016. – № 2. – С. 44 – 50.
13. Ширшова І. А. Оценивание учебных достижений студентов: современные тенденции/ И. А. Ширшова// Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. – 2013. – № 1. – С. 205 – 215.

Елена Альбертовна Кудрявцева,

кандидат педагогических наук,

доцент, доцент кафедры дошкольной педагогики,

Государственное учреждение «Южноукраинский национальный,

педагогический университет имени К.Д. Ушинского»,

ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ОЦЕНИВАНИЯ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

В статье проанализированы взгляды ученых по проблеме использования рейтинговой системы оценивания учебных достижений будущих специалистов. Подготовка педагогических кадров – важное условие модернизации образования. Переход на ступеневую систему высшего образования предусматривает, что именно магистратура станет массовой формой подготовки будущих преподавателей. Реформа украинского высшего образования, внедрение в деятельность отечественных высших учебных учреждений положений нового Закона Украины «О высшем образовании», значительно расширяет университетскую автономию, позволяет преподавателям самостоятельно определять содержание, формы и методы учебного процесса, в том числе – педагогического контроля, для подготовки магистров как специалистов, которые в будущем пополнят преподавательский состав высших учебных учреждений.

Цель статьи – раскрыть теоретические вопросы рейтингового оценивания учебных достижений будущих специалистов в современном высшем учебном учреждении и обосновать целесообразность тестирования и модульных контрольных работ как эффективных методов оценивания учебных достижений будущих преподавателей педагогических дисциплин, дать некоторые практические рекомендации по их составлению и применению.

Автором проанализирована трактовка учеными понятий: «модульно-рейтинговая система обучения»,

«оценивание», «рейтинговая система оценивания», «методы оценивания». Проанализированы различные подходы ученых к проблеме рейтингового оценивания учебных достижений магистров разных специальностей (использование как традиционных, так и инновационных методов оценивания: компьютерные методы контроля, обсуждение текущих результатов исследовательской работы (отчеты-анализы), сравнение достижений педагогической практики (мини-дискуссии), тестирование, методы аутентичного оценивания и другие).

Обоснована целесообразность использования тестирования (в процессе текущего контроля знаний) и модульных контрольных работ с заданиями разного уровня сложности (в процессе периодического контроля знаний) как эффективных методов оценивания учебных достижений будущих преподавателей педагогических дисциплин при изучении ими учебной дисциплины «Развитие профессионального мышления преподавателя высшего учебного учреждения». Приведены примеры теста (с разными видами тестовых заданий) и варианта модульной контрольной работы (с четырьмя заданиями разного уровня сложности). Предоставлены практические рекомендации по их составлению и применению (в том числе – система оценивания заданий).

Перспективу дальнейшего изучения проблемы видим в разработке методических рекомендаций по использованию портфолио в системе оценивания учебных достижений магистров специальности «Дошкольное образование».

Ключевые слова: рейтинговая система оценивания, будущие преподаватели педагогических дисциплин, тестирование, модульные контрольные работы, эффективность методов.

Yelena Albertovna Kudryavtseva,

Phd in Pedagogical Sciences (Candidate of Pedagogical Sciences),

Associate Professor at the Faculty of Pre-school Pedagogy,

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»,

26, Staroportofrankovskaya Str., Odessa, Ukraine

CONTEMPORARY ASSESSMENT METHODS OF LEARNING ACHIEVEMENTS OF FUTURE LECTURERS SPECIALIZED IN PEDAGOGICAL DISCIPLINES

Some scientists' opinions concerning the problem of the use rating assessment system of the future specialists' study achievements are analyzed in the article. The training of pedagogical personnel is an important condition for modernization of education.

The transition to the level-system of higher education presupposes that the master's degree courses (studies) will become a mass form of future university teachers' training. The reform of the Ukrainian higher education, introduction of the provisions of the new Higher Education Act into the activity of state higher educational institutions significantly expands university autonomy, allows lecturers to determine the content, forms and methods of educational process, including pedagogical control, within the programmes of master training who (masters) are going to join the lecturers staff of higher educational institutions in the future.

The article aims at revealing theoretical issues of rating assessment of future specialists' academic achievements in modern institution of higher education and justifying the appropriateness of testing as well as complex (unit) testing as effective methods enabling the assessment of educational achievements of the future lecturers specialized in pedagogical disciplines, giving some practical advice on their elaboration and application.

The author has analyzed the interpretation of the scientists' concepts, as follows: «the module-rating system of training», «assessment», «rating system of assessment», «methods of assessment». Different approaches of scientists to the problem of rating evaluation of educational achievements introduced by master course students of different specialties (the use of both traditional and innovative methods of assessment: computer control methods, discussion of current research (reports-tests), comparison of pedagogical practice achievements (mini-discussion), testing methods, authentic assessment, etc.) have been analyzed.

The appropriateness of testing (in the process of the current knowledge control), and unit tests containing tasks of different difficulty levels (in the process of periodic knowledge monitoring) as effective evaluation methods of educational achievements demonstrated by the future teachers of pedagogical disciplines while studying the discipline «Development of professional thinking of a university teacher». Some examples of the test (containing different types of assignments) and module control assignments (containing four types of test assignments which provide different difficulty levels) are given. Some practical advice on their elaboration and application (including a system of task evaluation) is represented.

The prospect of further study of the problem we see in the development of guidelines on the use of portfolio in assessment system of educational achievements demonstrated by master students who major in Preschool education.

Key words: rating assessment system, future lecturers of pedagogical disciplines, testing, module control, effectiveness of methods.

Подано до редакції: 1.09.2017 р.

Рекомендовано до друку: 16.09.2017 р.

Рецензент: д.пед.н., професор А. М. Бозуш